

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๒

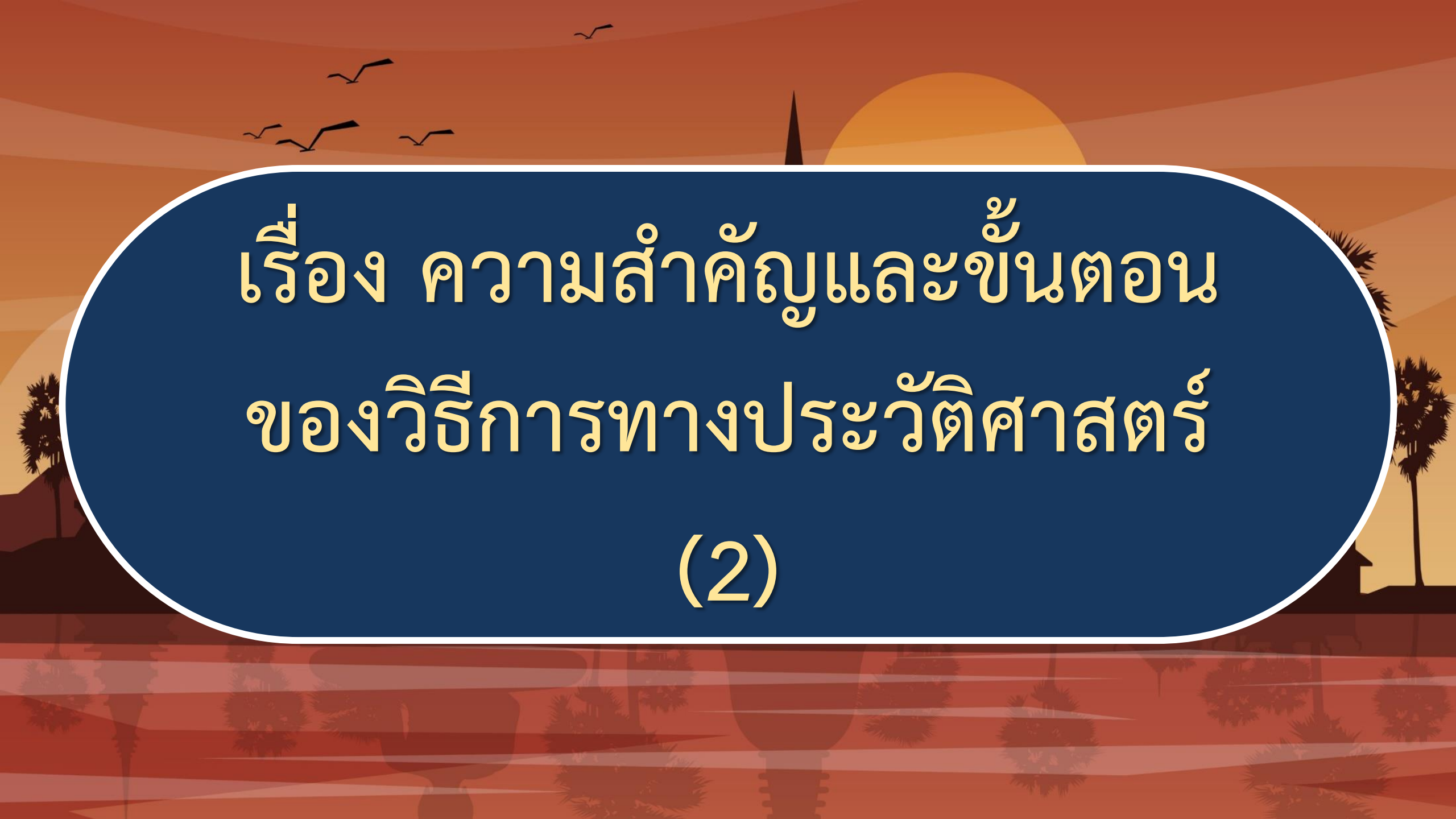
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ความสำคัญและขั้นตอน
ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ (2)

ครูผู้สอน ครูชิวากร จวบรัมย์

ครูอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง ความสำคัญและขั้นตอน
ของวิธีการทางประวัติศาสตร์

(2)

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้

๑. อธิบายลักษณะและประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้
๒. จำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการ

๑. วิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์ได้
๒. อภิปรายเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านคุณลักษณะ

๑. นักเรียนเห็นคุณค่าของการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาข่าวสารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
๒. นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ และส่งผลกระทบต่อสังคมไทย

ทบทวนวิธีการทางประวัติศาสตร์

(การจำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์)

จำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์

แบ่งตามลักษณะของหลักฐาน

หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

แบ่งตามลำดับความสำคัญ

หลักฐานชั้นต้น

หลักฐานชั้นรอง

แบ่งตามลักษณะของหลักฐาน

หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

จารึก พงศาวดาร

จดหมายเหตุ

บทความ หนังสือเรียน

หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

โบราณสถาน โบราณวัตถุ

เงินตรา ภาพถ่าย

ภาพยนตร์

แบ่งตามลำดับความสำคัญ

หลักฐานชั้นต้น

หลักฐานที่บันทึก
สร้าง หรือจัดทำขึ้น
โดยผู้เกี่ยวข้องกับ
เหตุการณ์นั้นโดยตรง

หลักฐานชั้นรอง

หลักฐานที่เกิดขึ้น
ภายหลังจาก
เหตุการณ์นั้น โดยมี
การเรียบเรียงขึ้นใหม่

จดหมายเหตุ

แบ่งตาม**ลักษณะ**ของหลักฐาน
เป็นหลักฐาน. เป็นลายลักษณ์อักษร

แบ่งตาม**ลำดับ**ความสำคัญ
เป็นหลักฐาน..... **ขั้นต้น**

ประกาศอิสรภาพ สู่ยุทธหัตถี ตอนที่ ๑

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

วิธีการวิพากษ์หลักฐาน ทางประวัติศาสตร์

วิธีการวิพากษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

การวิพากษ์ภายนอก

การวิพากษ์ภายใน

การวิพากษ์ภายนอก

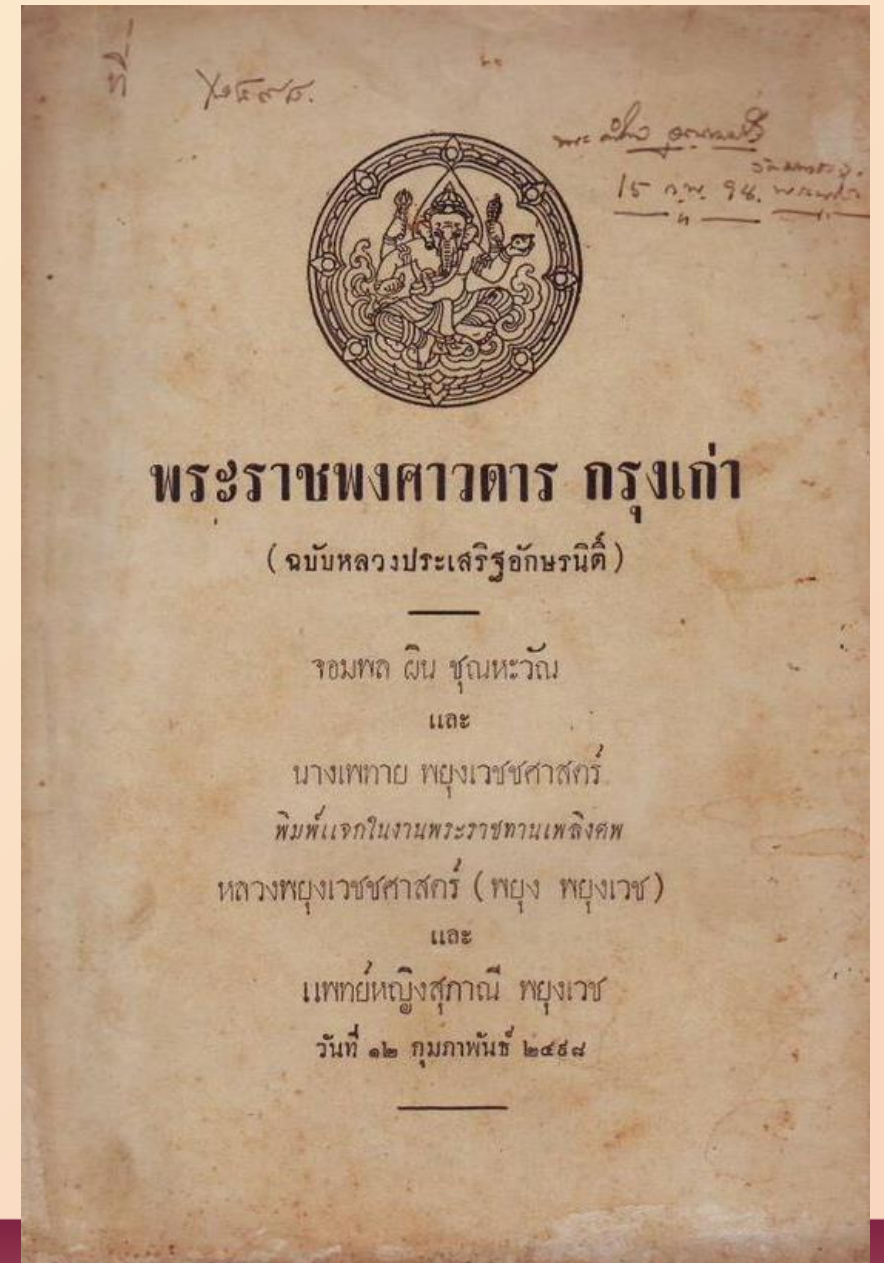
การประเมินคุณค่าของ
หลักฐานจากลักษณะ
ภายนอกว่าเป็นหลักฐาน
จริงหรือทำขึ้นมาใหม่

การวิพากษ์ภายใน

การประเมินคุณค่าของ
หลักฐานโดยอาศัยข้อมูล
ภายในหลักฐานนั้น ๆ เช่น
“ชื่อบุคคล” “สถานที่” หรือ
“เหตุการณ์” ที่ปรากฏบน
หลักฐาน

การวิพากษ์ภายนอก

- เขียนขึ้นเมื่อใด
- ผู้เขียนคือ ใคร
- วัสดุที่ใช้
- ประเภทของหลักฐาน
(จำแนกจากความสำคัญของหลักฐาน)
- จุดมุ่งหมาย

การวิพากษ์ภายใน

ข้างพระที่นั่งทั้งสองพระองค์ตักน้ำมันวิงตะลุยเข้าไปในทัพพม้ามอญ แล้วอยู่ ๆ ก็มีหมอกควันจำนวนมากจมนองไม่เห็น พอหมอกหายก็พบว่าข้างพระที่นั่งตกอยู่ในวงล้อมข้าศึก ทอดพระเนตรเห็นข้างปีกเศวตฉัตร ๑๖ ข้าง ทำนองจะใช้เป็นตัวหลอกไม่ให้อูรู้ว่าพระมหาอุปราชาอยู่ที่ไหน แต่สมเด็จพระนเรศวรทรงเห็นพระมหาอุปราชาหลบอยู่ในร่มไม้ จึงทรงร้องท้าให้มาทำยุทธหัตถีกันตัวต่อตัว พระมหาอุปราชารับคำท้า ทำยุทธหัตถีจนสิ้นพระชนม์ด้วยพระแสงของ้าว ส่วนสมเด็จพระเอกาทศรถทรงสังหารมาจากชะโร พระพี่เลี้ยงมหาอุปราชาได้และมีการสร้างเจดีย์ครอบพระศพพระมหาอุปราชาไว้ที่ตำบลตะพังตรุ

การวิพากษ์ภายใน

- สารสำคัญที่ปรากฏในหลักฐาน
- ที่มาของหลักฐาน
- ข้อมูลที่เป็นความจริง
- ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น
- ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง

กิจกรรม

การประเมินหลักฐาน

หลักฐานของพม่า

หลักฐานพม่า

เมื่อพระนเรศวรนำช้างออกมาจากในเมืองโดยมีทหารแม่นปืนห้อมล้อม พระองค์เห็นช้างของพระมหาอุปราชาจึงไล่ช้างเข้าไปหา แต่ชามะโรผู้เป็นราชองครักษ์เข้าป้องกันพระมหาอุปราชาและเปิดผ้าปิดหน้าช้าง เพื่อจะไล่ช้างไปขวางช้างพระนเรศวร แต่ช้างของชามะโรตกมันจนควบคุมไม่ได้ ทำให้หันไปชนช้างของมหาอุปราชา จนช้างบาดเจ็บระหว่างนั้น องครักษ์ของพระนเรศวรสาดกระสุนปืน ป้องกันพม่าเข้าใกล้ช้างพระนเรศวร กระสุนปืนลูกหนึ่งถูกพระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์บนคอช้าง กลางช้างจึงเข้ามาประคองพระศพ และไปหลบใต้ต้นไม้ นายทัพคนอื่น ๆ เข้าไปกั้นช้างพระนเรศวร พระองค์จึงถอยทัพกลับเข้าเมือง

มหाराชาวงษ์พงศาวดารพม่า

หลักฐานของไทย

หลักฐานไทย

ข้างพระที่นั่งทั้งสองพระองค์ตกน้ำมันวิ่งตะลุยเข้าไปในทัพพม้ามอญ แล้วอยู่ ๆ ก็มีหมอกควันจำนวนมากจมนองไม่เห็น พอหมอกหายก็พบว่าข้างพระที่นั่งตกอยู่ในวงล้อมข้าศึก ทอดพระเนตรเห็นข้างปีกเศวตฉัตร ๑๖ ข้าง ทำนองจะใช้เป็นตัวหลอกไม่ให้รู้ว่าพระมหาอุปราชาอยู่ที่ไหน แต่สมเด็จพระนเรศวรทรงเห็นพระมหาอุปราชาหลบอยู่ในร่มไม้ จึงทรงร้องทำให้มาทำยุทธหัตถีกันตัวต่อตัว พระมหาอุปราชารับคำท้า ทำยุทธหัตถีจนสิ้นพระชนม์ด้วยพระแสงของ้าว ส่วนสมเด็จพระเอกาทศรถทรงสั่งหารมาจากชะโรพระพีเลียงมหาอุปราชาได้ และมีการสร้างเจดีย์ครอบพระศพพระมหาอุปราชาไว้ที่ตำบลตะพังตรุ

พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์

หลักฐานของต่างประเทศ

หลักฐานต่างประเทศ

กองทัพได้ตั้งเผชิญหน้ากัน พระเจ้ากรุงสยาม (พระนเรศ) ทรงเห็นถึงความเสี่ยงจากการเผชิญหน้ากับบุรุษ (มหาอุปราชา) ผู้เปี่ยมวาสนาและทรงพิจารณาถึงชัยชนะในอดีต ทรงหวังจะหลีกเลี่ยงการต่อสู้ พระองค์จึงทรงราชทูตอัญเชิญกระแสนพระราชนัดดาไปให้เจ้าชาย (มหาอุปราชา) ว่าพระองค์ (มหาอุปราชา) ควรตกลงที่จะประลองด้วยการต่อสู้ระหว่างเจ้าชายที่ยังทรงหนุ่มและกล้าหาญกับพระเจ้าแผ่นดินชราผู้อ่อนแอ เป็นเวลานานที่ทั้งสอง ทรงต่อสู้ด้วยความหาญกล้าน่าเลื่อมใส จนกระทั่งเจ้าชายไม่สามารถต้านทานฝีมือของพระเจ้าแผ่นดินได้ และทรงถูกแทงด้วยหอกซัด (dart) นำมาสู่ความสิ้นหวังของพระราชวงศ์ (หงสาวดี)

บันทึก *A Brief Account of the Kingdom of Pegu*

ใบกิจกรรม

หน่วยที่ ๑ ร่องรอยจากอดีต เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิชา ประวัติศาสตร์ไทย ๓
คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ แล้วตอบคำถามดังต่อไปนี้

หลักฐานชั้นที่ ๑

หลักฐานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

สามารถสรุปใจความจากหลักฐานดังกล่าวได้อย่างไร

หลักฐานดังกล่าวมีแหล่งอ้างอิงจากที่ใด

หลักฐานชั้นที่ ๒

หลักฐานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

สามารถสรุปใจความจากหลักฐานดังกล่าวได้อย่างไร

หลักฐานดังกล่าวมีแหล่งอ้างอิงจากที่ใด

หลักฐานชั้นที่ ๓

หลักฐานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

สามารถสรุปใจความจากหลักฐานดังกล่าวได้อย่างไร

หลักฐานดังกล่าวมีแหล่งอ้างอิงจากที่ใด

ใบกิจกรรม หลักฐาน ทางประวัติศาสตร์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

หลักฐานของพม่า

หลักฐานพม่า

เมื่อพระนเรศวรนำช้างออกมาจากในเมืองโดยมีทหารแม่นปืนห้อมล้อม พระองค์เห็นช้างของพระมหาอุปราชาจึงไล่ช้างเข้าไปหา แต่ชามะโรผู้เป็นราชองครักษ์เข้าป้องกันพระมหาอุปราชาและเปิดผ้าปิดหน้าช้าง เพื่อจะไล่ช้างไปขวางช้างพระนเรศวร แต่ช้างของชามะโรตกมันจนควบคุมไม่ได้ ทำให้หันไปชนช้างของมหาอุปราชา จนช้างบาดเจ็บระหว่างนั้น องครักษ์ของพระนเรศวรสาดกระสุนปืน ป้องกันพม่าเข้าใกล้ช้างพระนเรศวร กระสุนปืนลูกหนึ่งถูกพระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์บนคอช้าง กลางช้างจึงเข้ามาประคองพระศพ และไปหลบใต้ต้นไม้ นายทัพคนอื่น ๆ เข้าไปกันช้างพระนเรศวร พระองค์จึงถอยทัพกลับเข้าเมือง

มหाराชาวงษ์พงสาวดารพม่า

หลักฐานชั้นที่ ๑

๑. หลักฐานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

.....

๒. สามารถสรุปใจความดังกล่าวได้ว่าอย่างไร

.....

๓. หลักฐานดังกล่าวมีแหล่งอ้างอิงจากที่ใด

.....

หลักฐานของไทย

หลักฐานไทย

ข้างพระที่นั่งทั้งสองพระองค์ตกน้ำมันวิ่งตะลุยเข้าไปในทัพพม้ามอญ แล้วอยู่ ๆ ก็มีหมอกควันจำนวนมากจมนองไม่เห็น พอหมอกหายก็พบว่าข้างพระที่นั่งตกอยู่ในวงล้อมข้าศึก ทอดพระเนตรเห็นข้างปีกเศวตฉัตร ๑๒ ข้าง ทำนองจะใช้เป็นตัวหลอกไม่ให้รู้ว่าพระมหาอุปราชาอยู่ที่ไหน แต่สมเด็จพระนเรศวรทรงเห็นพระมหาอุปราชาหลบอยู่ในร่มไม้ จึงทรงร้องทำให้มาทำยุทธหัตถีกันตัวต่อตัว พระมหาอุปราชารับคำท้า ทำยุทธหัตถีจนสิ้นพระชนม์ด้วยพระแสงของ้าว ส่วนสมเด็จพระเอกาทศรถทรงสั่งหารมาจากชะโรพระพีเลียงมหาอุปราชาได้ และมีการสร้างเจดีย์ครอบพระศพพระมหาอุปราชาไว้ที่ตำบลตะพังตรุ

พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์

หลักฐานชั้นที่ ๒

๑. หลักฐานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

.....

๒. สามารถสรุปใจความดังกล่าวได้ว่าอย่างไร

.....

๓. หลักฐานดังกล่าวมีแหล่งอ้างอิงจากที่ใด

.....

หลักฐานของต่างประเทศ

หลักฐานต่างประเทศ

กองทัพได้ตั้งเผชิญหน้ากัน พระเจ้ากรุงสยาม (พระนเรศ) ทรงเห็นถึงความเสี่ยงจากการเผชิญหน้ากับบุรุษ (มหาอุปราชา) ผู้เปี่ยมวาสนาและทรงพิจารณาถึงชัยชนะในอดีต ทรงหวังจะหลีกเลี่ยงการต่อสู้ พระองค์จึงทรงราชทูตอัญเชิญกระแสนพระราชนัดดาไปให้เจ้าชาย (มหาอุปราชา) ว่าพระองค์ (มหาอุปราชา) ควรตกลงที่จะประลองด้วยการต่อสู้ระหว่างเจ้าชายที่ยังทรงหนุ่มและกล้าหาญกับพระเจ้าแผ่นดินชราผู้อ่อนแอ เป็นเวลานานที่ทั้งสอง ทรงต่อสู้ด้วยความหาญกล้าน่าเลื่อมใส จนกระทั่งเจ้าชายไม่สามารถต้านทานฝีมือของพระเจ้าแผ่นดินได้ และทรงถูกแทงด้วยหอกซัด (dart) นำมาสู่ความสิ้นหวังของพระราชวงศ์ (หงสาวดี)

บันทึก A Brief Account of the Kingdom of Pegu

หลักฐานชั้นที่ ๓

๑. หลักฐานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

.....

๒. สามารถสรุปใจความดังกล่าวได้ว่าอย่างไร

.....

๓. หลักฐานดังกล่าวมีแหล่งอ้างอิงจากที่ใด

.....

วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะ
พิจารณาจากการประเมินภายนอก คือ การประเมิน
จากอายุ ผู้สร้าง จุดมุ่งหมาย รูปเดิมของหลักฐาน
และการประเมินภายใน คือ ความหมายและ
ความสำคัญของหลักฐาน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ที่ตั้ง และภูมิศาสตร์ของ
อารยธรรมจีน

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบความรู้

เรื่อง ลักษณะที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ
ลักษณะภูมิอากาศที่มีผลต่ออารยธรรมจีน

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)